

เทศน์เช้า วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

นี่เวลาเกิด เห็นไหม เราเกิดในประเทศอันสมควร เราเกิดมาแล้วนี่บุญพาเกิด เวลาเกิดมาแล้วเรามีการศึกษากัน แล้วมีการศึกษาแล้วเราบอกเลย มีการบริหารการจัดการ ขาดแต่การบริหารจัดการนะ ถ้าบริหารจัดการแล้วมันจะเป็นไปได้ บริหารจัดการตอนนี้ ถ้าพูดถึงนายทำอยู่นี่มันก็ถูกต้อง เป็นเรื่องของโลกเขา บริหารจัดการในโลก ถ้าบริหารจัดการในโลก มันมีทรัพยากร มันมีสิ่งต่างๆ ที่จะบริหารได้ มันมีทรัพยากร มันถึงจะบริหารได้ ถ้าเราไม่มีทรัพยากร เราจะเอาอะไรไปบริหารล่ะ

เวลาเราเข้ามาทางโลก โลกจะเป็นแบบนี้แหละ วัดทุกวัดขาดแต่การบริหารจัดการ ถ้าบริหารจัดการแล้ววัดจะเรียบร้อย วัดจะสวยงาม วัดจะร่มรื่น แต่ไม่ได้มองเลยว่าทรัพยากรอยู่ที่ไหน นี่เรายังกับเขาไม่ได้นะ เราจะบอกว่าต้องทำอย่างนั้น ต้องทำอย่างนั้น...ไม่ได้ เพราะเรื่องของธรรมต้องอยู่ที่ความสมัครใจ เขาพอใจ เขาสมัครใจ เขาเชื่อของเขา เขาถึงจะทำตาม เขาทำตามนั้นเป็นเรื่องของโลก เป็นเรื่องของวัตถุนะ แต่เขาทำตามหัวใจ

ธรรมคือเรื่องของใจ ถ้าใจมันเปิด ใจมันยอมรับ นี่มันทำได้ ถ้ามันทำไม่ได้ มันขึ้นไป นี่ทรัพยากร พระบวชมาแล้ว ถ้าพูดถึงเวลามาประพฤติปฏิบัติไปไม่สมควรแก่ธรรม หรือมีความขัดข้องหมองใจ เขาก็สึกได้ เขาก็สึกไป เห็นไหม เหมือนกับทรัพยากรของโลก มนุษย์เกิดมานี่เวลาเขาตายไปแล้วมันถึงจะหมดเวลาของเขา แต่เวลาบริหารจัดการนี่เขาก็เปลี่ยนคนได้ เขาบริหารคนได้ แต่พระเราเวลาสึกไปแล้วก็เหมือนกับคนตาย เห็นไหม ตายจากเพศของบรรพชิตไป เกิดเป็นเพศของคฤหัสถ์ นี่เวลาโอกาสมันเปลี่ยนไป อย่างนี้มันถึงจัดการยากใจ มันถึงจะย้อนกลับมาเรื่องกรรม

ถ้ากรรม การกระทำมันมีอยู่ บริหารจัดการสิ่งที่ไม่มี สิ่งที่เป็นสัมมาสมาธิใจ นามธรรม สิ่งที่ไม่มีเลยนี้ เราจะบริหารจัดการขึ้นมาให้มันเป็นทรัพยากร ให้เป็นสัมมาสมาธิได้อย่างไร เราจะบริหารจัดการให้มันเป็นขึ้นมา เป็นปัญญาขึ้นมาได้อย่างไร เป็นความเพียรชอบ ความเพียรจากโลกภายนอก เห็นไหม สัมมาอาชีวะ การประกอบสัมมาอาชีวะโดยไม่เบียดเขา ไม่เบียดเบียนตน ไม่เบียดเบียนเขานั้นเป็นสัมมาอาชีวะของโลกๆ เขา โลกเป็นแบบนั้น มันก็มาจากโลกนะ พูดถึงเวลาโลก เพราะมนุษย์เกิดมาอยู่ในโลก โลกนี้เป็นเครื่องอยู่อาศัย เพราะเรามีอำนาจวาสนา มันมีเครื่องอยู่อาศัยเป็นพื้นฐานใจ

ถ้ามีฐานข้อมูล ความคิดเราจะกว้างไกล ถ้าเรามีฐานข้อมูล ข้อมูลเราพอ เราจะบริหารของเราได้คล่องตัว เราจะตัดสินใจได้ถูกต้อง นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีร่างกายที่แข็งแรง เราอยู่ในโลกแล้วเรามีศรัทธา มีความเชื่อ บริหารสิ่งที่ให้มันเกิดทรัพยากรจากภายใน คือสัมมาสมาธิ คือเรื่องของปัญญา นี่เรื่องของปัญญา ศรัทธาความเชื่อขึ้นมา ย้อนกลับเข้ามา สิ่งที่ไม่มีเราต้องบริหารให้เกิดขึ้นมา นามธรรมนี้จับต้องไม่ได้ ทำให้เป็นสัมมาสมาธิเกิดขึ้นมา แล้วสิ่งนี้มันจะเกิดขึ้นมาเป็นภาวนามยปัญญา

สิ่งที่ไม่มีเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านำสิ่งนี้มาเป็นประโยชน์ใจ อย่างแสงแดด อย่างพวกธรรมชาติ สิ่งที่ไม่เห็นนี่เอามาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร สิ่งที่ไม่เห็นมาใช้ประโยชน์ เพราะเขามีฐานของเขา เขามีข้อมูลของเขา เขาสามารถเอาสิ่งที่ไม่เห็นมาใช้ประโยชน์ได้ อย่างคลื่นวิทยุ คลื่นต่างๆ เขาใช้ประโยชน์ได้ เขาเป็นต้นทุน เป็นกำไรของเขา เห็นไหม

แต่ของเรา ถ้าเราบริหารของเราได้นะ นี่สัมมาสมาธิจะมีความสุขมาก ความสุขจากภายใน นี่ว่าเรื่องของธรรมๆ ธรรมบริหารจัดการมันต้องมีอำนาจ มันต้องมีวาสนาบารมี เห็นไหม นี่อินทรีย์แก่กล้า ถ้าเรามีอินทรีย์แก่กล้า เราจะเชื่อสิ่งนี้

ชาวพุทธนี้เราสั่นไปๆ เขঁกันไปนะ ไปดูสมบัติของครูบาอาจารย์ไป ครูบาอาจารย์มีสมบัติ เพราะสมบัติอันนี้มันเป็นเรื่องของนามธรรม มันเรื่องของภายในหัวใจ เรื่องของหัวใจ เรื่องของสิ่งที่ว่ากระทบแล้วปลอ่ยวาง จะไม่ตื่นเต้นไปกับสิ่งต่างๆ แต่ถ้าเรายังข้องอยู่ในโลก เราก็ต้องอาศัยนะ ปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัย เป้าหมายของเราเพื่อสิ่งใด ถ้าเพื่อสิ่งที่เป็นวัตถุมันก็เป็นเป้าหมายเป็นวัตถุ

แม้แต่วัตถุ คนยังมีอำนาจวาสนาต่างกัน คนเกิดมาจากพ่อแม่คนเดียวกันก็มีอำนาจวาสนาต่างกัน เพราะจิตแต่ละดวงมาต่างกัน สิ่งที่มาต่างกันถึงต้องมีความเชื่อของเรา ต้องเชื่อกรรมไง สิ่งที่มีมันจะบั่นทอนจิตใจ เห็นไหม เราเกิดมา ทำไมเราทำไม่ได้เหมือนกับคนอื่นเขา ทำไมเราทำไม่ได้ สิ่งนั้นมันเป็นที่ว่า ถ้าความคิดอย่างนี้กิเลสมันเกิดขึ้น มันก็บั่นทอน สิ่งที่ทำไม่ได้มันเป็นอดีตมา อำนาจวาสนาเป็นอดีตมา อนาคตยังมาไม่ถึง ปัจจุบันกรรมขึ้นมา เราพยายามสะสมของเราขึ้นมา

วัตถุธิงของเปรียบเทียบค่าน้ำใจไม่ได้ แต่ถ้าเรื่องของโลก วัตถุธิงของนั้นมีอำนาจเหนือกว่า กดถ่วงใจดวงนั้นได้ ใจดวงนั้นคิดในสิ่งใดก็เกาะเกี่ยวไปสิ่งนั้น แต่ถ้าหัวใจเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราใช้ปัจจัย ๔ เห็นไหม คุณิ คุณเวลาพระประพฤติปฏิบัติ บิณฑบาตได้มา มักน้อยสันโดษ สิ่งที่ได้มานี้มันก็เป็นสิ่งที่เป็นสิ่งที่ได้มาโดยชอบธรรมอยู่แล้ว ทำไมต้องมักน้อย ทำไมต้องสันโดษ เพราะว่าอะไร

ถ้าเราขาดแคลนสิ่งใดเราก็แสวงหาสิ่งนั้น นี่เราขาดแคลน เห็นไหม เริ่มต้นบวชมาเราก็หาบริหาร ๘ หาสิ่งทำให้เราบวชเรียนได้ ถ้าเราบวชเรียนได้ สิ่งนั้นมีอยู่ แต่เวลาอาหารเข้ามานี้มันทับอะไรล่ะ เวลาเข้าไป ธาตุชั้นธมน์แข็งแรง สิ่งที่มีมันแข็งแรงเราต้องต่อสู้กับมันนะ สิ่งที่อยู่เห็นไหม

เรื่องของโลก เรื่องของสิ่งที่มีมากมีน้อย สิ่งที่มีมันไม่มีประโยชน์ ถ้ามันตกยุคตกสมัย สิ่งที่มีอยู่ อย่างเช่นเงิน ถ้าเขาประกาศเลิกใช้นะ แบนก้ออันนั้นจะไม่มีคุณค่าเลย แต่ถ้าเขายังใช้สอยอยู่ โลกนี้ยังสมมุติ ยังนิยมกันอยู่ สิ่งนั้นจะมีคุณค่ามาก แต่ถ้าอันไหนเขาประกาศเลิกใช้ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีพลังงานที่เราฉันทเข้าไป เราสะสมเข้าไปในร่างกาย ถ้ามันเหลือใช้นี้มันไปทับถมร่างกายไป การประพฤติปฏิบัติมันจะไม่สมควร มันจะไม่เป็นไป เห็นไหม ต้องมักน้อย ต้องสันโดษ

สันโดษนะ ได้มาขนาดไหนนี่ก็เป็นของสันโดษ ยังต้องมักน้อยอีก เห็นไหม มักน้อยเพื่อตัดทอนใจ ตัดทอนกิเลส ตัดทอนตัณหาความทะยานอยากในจิตใจของเรา ตัณหาความทะยานอยากมันบอกว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งจำเป็น สิ่งนี้เป็นสิ่งใช้สอยที่ว่ามีความจำเป็น แต่มีความจำเป็นของกิเลส มีความจำเป็นของความอยาก แต่ไม่มีความจำเป็นการเปิดกว้างให้ทรัพย์ากรภายในมันแสดงตัว

ถ้ามันเปิดกว้างขึ้นมา เห็นใหม่ เลี้ยงชีวิตชอบ สัมมาอาชีวะ เลี้ยงความคิด ความคิดกับใจ
ความคิดเกิดขึ้น ความคิดเหมือนแขกจรมา เวลาแขกจรมา แขกบ้านเรานี่เราต้องต้อนรับ เห็น
ใหม่ ความคิดเกิดขึ้นมาจากใจนี้แขกมันจรมาแล้ว แขกมาเยี่ยมเราแล้ว เราจะมีอะไรสิ่งใดไป
ต้อนรับเขา เรามีสติใหม่ เรามีความยับยั้งใหม่ มีขันติธรรมอดทนต้อนรับแขกที่มาเยือนเราใหม่

ถ้าต้อนรับแขกที่มาเยือนเราได้ นี่ความคิดเกิดดับ ความคิดไม่ใช่ใจ ความคิดเกิดมา ถ้า
ความคิดเป็นใจ เวลาความคิดอันนั้นมันดับตัวไป ทำไมความรู้สึกเรายังมีอยู่ละ ความรู้สึกเรายังมี
อยู่ตลอดไป ความคิดมันเกิดดับ สิ่งที่เกิดดับคือสิ่งที่ว่าแขกมาเยี่ยมเรา นี่เราควบคุมสิ่งนี้ เกิดจาก
การภาวนา เห็นใหม่ เลี้ยงชีวิตชอบ เลี้ยงอย่างนี้ไง เลี้ยงชีวิตชอบแบบนักปฏิบัติ เลี้ยงชีวิตชอบ
แบบนักรบใจ แต่เลี้ยงชีวิตคือเลี้ยงหัวใจของเรา ให้หัวใจของเราอึดเต็ม

สัมมาสมาธิคือจิตอึดเต็ม ไม่หิวกระหาย นี่ถ้าใจหิว ใจโหย ใจกระหาย นี่แขกมา ไม่ต้อง
แขกมาหอรอก มันอยู่ไกลขนาดไหนก็ไปกว้านมาไง ใจนี้เป็นยึดสิ่งต่างๆ มา รูป รส กลิ่น เสียง ใจนี้
ไปยึดมาแล้วมาทวนใจอยู่ตลอดเวลา เรานี่เป็นการปฏิบัติธรรมๆ ไหนว่าบริหารใจ นักบริหาร
ต้องบริหารจัดการให้ได้ไง เวลามันเกิดขึ้นมา มันอยู่กับเรา ทำไมเราบริหารไม่ได้ละ ทำไมเรา
จัดการสิ่งนี้ไม่ได้

สิ่งนี้ไม่ได้เพราะเราทำไม่เป็น เห็นใหม่ เราบริหารไม่เป็น เราทำไม่เป็น เราไม่เกิด
ภวานามขันธ์ เราจัดการสิ่งนี้ไม่ได้ เราต้องใช้ศรัทธาความเชื่อกำหนดพุทฺโธฯ ให้สิ่งนี้สงบตัว
ลง นี่เลี้ยงชีวิตชอบขึ้นมา ทำให้มันชำนาญขึ้นมา สิ่งชำนาญนี้ตั้งตัวขึ้นมาได้ ใจตั้งตัวขึ้นมาได้
ใจคือผู้รู้ ใจไม่ใช่ความคิดที่ออกไปแสวงหารูป รส กลิ่น เสียง

การที่แสวงหารูป รส กลิ่น เสียง นี่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ เป็นธรรมชาติของเทวดา เป็น
ธรรมชาติของผู้ที่มีธาตุขันธ์ สิ่งนี้เป็นธาตุขันธ์ สิ่งนี้เป็นธรรมชาติอันนี้ ถ้าธรรมะนี้มันจะทำลาย
ธรรมชาติอันนี้ ทำลายขณะที่ยังสมมุติหนานกัน แต่ยังไม่ทำลายยิ่งสคติ ยิ่งทำลายยิ่งมีอยู่นะ
ความเข้าใจของเรา ถ้าทำลายสิ่งใด สิ่งนั้นต้องสูญหายไป

แต่อันนี้ไม่ใช่ เหมือนเราตัดกระแสในอากาศ อากาศนี้เราตัดกระแส แยกส่วนออกจากกัน
เวลาปล่อยออกมามันเป็นเหมือนอากาศอย่างนั้น มันเป็นธรรมชาติของมันอย่างนั้น แต่เป็น
อากาศที่บริสุทธิ์ใจ ไม่เป็นอากาศที่เป็นแก๊สพิษใจ สิ่งที่เป็นพิษมันทำให้ใจนี้เศร้าหมอง สิ่งที่เป็น

ประโยชน์ขึ้นมาที่เราต้องเพิ่มพูนขึ้นมา ต้องทำสะสมสิ่งนั้นขึ้นมาให้ใจมันตั้งมั่น สิ่งทีใจตั้งมั่น เราพยายามขึ้นมา

การบริหารแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่การบริหารแบบชาวพุทธ การบริหาร ด้วยปัญญาไง การบริหารอย่างนี้ต้องมีสัมมาสมาธิขึ้นมา การบริหารอย่างนี้จะเกิดขึ้นไง นี่เราบริหารโดยทรัพยากรที่ไม่มีเลย สิ่งทีหาไม่ได้เลย นี่โลก

การประพฤติปฏิบัติ พระออกธุดงค์กันเพื่ออะไร ปัจฉัย บริหาร ๘ ธุดงค์ออกไปๆ ธุดงค์ ออกไปหาสิ่งนี้ สิ่งทีว่าเป็นสัมมาสมาธิ สิ่งทีเป็นนามธรรมนี้ ต้องแสวงหาสิ่งนี้ขึ้นมาให้ได้ ถ้า แสวงหาสิ่งนี้ขึ้นมาได้ นั้นมรรคมันมีอยู่แล้ว เห็นใหม่ สัมมาสมาธิ ความดำริชอบ ความเพียรชอบ สิ่งนี้เกิดขึ้น ถ้าเรามีทรัพยากรให้ได้บริหาร เราก็จะได้เกิดการวิปัสสนา ถ้าเกิดการวิปัสสนานี้มัน จะรวมตัว มรรคมันจะรวมตัวเข้ามาจากภายใน จะเห็นปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า เห็นปัญญาในศาสนาพุทธ

ปัญญาคือการรอบรู้ในกองสังขาร สังขารในความคิด ความปรุง ความแต่ง สังขารร่างกาย นี้โลกว่าสังขารคืออะไร สังขารคืออะไร? สังขารร่างกายก็ได้ เพราะเราชาวพุทธ ประเพณี วัฒนธรรมว่าสังขารคือร่างกาย สังขารนี้ ร่างกายนี้คือธาตุ ๔ สังขารคือความคิด ความปรุง ความ แต่ง นี่เป็นบัญญัติ บัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในขันธ ๕ ใจ ปัญญาอันนี้มันจะ รอบรู้สิ่งนี้

ปัญญาความคิดอันหนึ่งจะมารอบรู้ความคิดคิปปๆ ของเรานี้ ความคิดของเราเกิดดับ ใน ธรรมชาติอย่างนี้มันมีอยู่โดยธรรมชาติ ขันธ ๕ มีอยู่โดยธรรมชาติ แต่ภาวนามยปัญญาคือมรรค อันนั้นมันจะมาทำลายตรงนี้ พอมันทำลายตรงนี้ ตรงนี้จะแยกออกจากจิต ขันธกับจิตจะแยกออก จากกันชั่วคราวๆ จนเราใช้ปัญญาของเรามากขึ้น เราบริหารให้เข้มแข็งขึ้น เราจัดการให้เรียบร้อย ขึ้น การบริหารจัดการชำนาญขึ้น สิ่งทีบริหารจัดการชำนาญขึ้น มันจะแยกออกๆ นี่คือการบริหาร โดยธรรม การบริหารโดยปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในศาสนาพุทธนี้

พอปัญญาอย่างนี้เราบริหารบ่อยครั้งเข้า จนถึงที่สุดมันทำลายตัวมันเอง ทำลายแล้วยัง สะอาด ยิ่งบริสุทธิ์ เห็นใหม่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผลเกิดขึ้นมาจากใจดวงนี้ แล้วบริหาร จัดการขึ้นไป ละเอียดลึกซึ่งขึ้นไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป จนถึงที่สุดนะ ทำลายถึงตัวจิตนี้ ผู้ที่ บริหารเขาก็ต้องทำลายตัวมัน เพราะมันไปบริหารเขา ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ความว่างอยู่ที่ไปบริหารเขาตลอดเวลา เหมือนการมีอิทธิพล เราทำลายคนอื่นหมดเลย ผู้ที่เหลืออยู่นั้นคือเป็นเจ้าอิทธิพล เพราะทำลายคนอื่นหมดเลย นี่ก็เหมือนกัน ทำลายความยึดมั่นถือมั่นของใจเข้ามาทั้งหมดเลย ทำลายความยึดมั่นถือมั่นของใจ ใจยึดมั่นในชาติในชั้นนี้ ปล่อยวางสิ่งนี้เข้ามา แล้วตัวมันเองจะมีอิทธิพลมาก อ้อยอิ่งเป็นเจ้าวัฏจักร อวิชชาปุจฉยา สงฺขารา เห็นไหม เรือนยอดของความโลภ ความโกรธ ความหลง

ความโลภ ความโกรธ ความหลง ยังเป็นแม่ทัพของเรือนยอดอันนี้ไง ความอ้อยอิ่งที่ทำลายความโลภ ความโกรธ ความหลงเข้ามา มันสะสมในตัวมันเอง นี่การบริหารอย่างนี้การบริหารด้วยปัญญาญาณ ละเอียดอ่อนมาก

ในศาสนาพุทธนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมอันนี้ขึ้นมา เห็นสภาวะสิ่งนี้ขึ้นมาถึงจับตัวนี้เข้ามาแล้วทำลายสิ่งนี้ออกไป เห็นไหม ผู้ที่บริหารเขาก็ต้องทำลาย ทำลายทุกอย่างเข้ามา แล้วสะอาดบริสุทธิ์ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ๔๕ ปี สิ่งที่ทำลายออกทั้งหมด คำสอนในพระไตรปิฎกออกมาจากไหน? ออกมาจากจิตที่บริสุทธิ์อันนี้ไง จิตที่บริสุทธิ์อันนี้ถึงเป็นประโยชน์มาก เป็นประโยชน์กับเราไง

เราพยายามแสวงหากัน ทุกข์ยากนะ ทาน ศีล ภาวนา เราพยายามทำทานกัน ทำทานขึ้นมา เพื่อให้จิตมันฝึการสละ สละความหมักหมมของใจออกไป แล้วพยายามทำสมาธิขึ้นมาให้เกิดเสียงชีวิตชอบใจ เสียงหัวใจให้ชอบขึ้นมา แล้วเกิดสัมมาสมาธิ เกิดการประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา นี่นักบริหารอย่างยอด

การบริหารอย่างโลกเขา เขามีทรัพย์ากร เขามีต้นทุน แต่การบริหารของเรา เราต้องพยายามค้นคว้าหาขึ้นมา พระถึงต้องออกธุดงค์ไง พระถึงต้องออกป่า พระถึงต้องการปฏิบัติขึ้นมาเพราะทรัพย์ากรยังหาไม่เจอ ยังหาไม่ได้ ถ้าหาได้แล้ว คนคนนั้นจะประเสริฐขึ้นมาเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา

เราเป็นชาวพุทธ พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ฝากศาสนาไว้กับเรา เราเข้าศาสนาได้ขนาดไหนเราก็ได้ประโยชน์ขนาดนั้น เราจะได้ความสุขของเราขนาดนั้น เห็นไหม แล้วแต่เด็ก แล้วแต่ผู้ใหญ่ แล้วแต่ผู้ที่ว่าประพฤติปฏิบัติเข้าไปถึงธรรม เอวัง